

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6 (3ος όρ.), 10674 Αθήνα, τηλ: 210 7233221-2; φαξ: 210 7233217;

e-mail: info@nchr.gr, website: www.nchr.gr

**Θέσεις για την αναγραφή του θρησκευματος
στις ταυτότητες**

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου συνεδρίασε στις 13 Ιουλίου 2000 και συζήτησε το θέμα της αναγραφής του θρησκευματος στις ταυτότητες, το οποίο θεώρησε ότι υπάγεται στην αρμοδιότητά της σύμφωνα με το Ν. 2667/1998.

Η Επιτροπή είχε ενώπιόν της τις γραπτές εισηγήσεις δύο εκ των μελών της, καθηγητών του συνταγματικού δικαίου, των κυρίων Αντώνη Μανιτάκη και Φίλιππου Σπυρόπουλου. Μετά από εκτενή συζήτηση, η Επιτροπή κατέληξε ομόφωνα στο ακόλουθο συμπέρασμα, στο οποίο συγκλίνουν και οι δύο γνωμοδοτήσεις:

1. Είναι αποκλειστικό έργο της Πολιτείας ο καθορισμός των στοιχείων βάσει των οποίων οι διάφορες δημόσιες αρχές θα αναγνωρίζουν την ταυτότητα των πολιτών.
2. Περιορισμό στο παραπάνω έργο των δημόσιων αρχών θέτει η αρχή του σεβασμού των ατομικών δικαιωμάτων. Επομένως, η αναφορά διαφόρων προσωπικών στοιχείων στο δελτίο της ταυτότητας ή, αντίθετα, η παράλειψή τους είναι συνταγματική εφόσον δεν παραβιάζει τα ατομικά δικαιώματα.
3. Ειδικότερα, είναι φανερό ότι η απάλειψη της αναφοράς των στοιχείων του θρησκευματος στις αστυνομικές ταυτότητες δεν παραβιάζει κανένα ατομικό δικαίωμα και, ειδικότερα, τη θρησκευτική ελευθερία υπό τις δύο εκφάνσεις της: το δικαίωμα να πρεσβεύει κανείς οποιοδήποτε θρήσκευμα ή κανένα (αθεΐα, αγνωστικισμός) και να το εκφράζει (*jus confiteri*), και το δικαίωμα

άσκησης των της λατρείας σύμφωνα με το θρήσκευμα στο οποίο ανήκει.

4. Αντίθετα, η επιλογή του θρησκειώματος, ως στοιχείου προσδιοριστικού της ταυτότητας, προσκρούει στη θρησκευτική ελευθερία και, ειδικότερα στο δικαίωμα να μη δηλώνει κάποιος ή να σιωπά σχετικά με την θρησκευτική του πίστη, και δημιουργεί κινδύνους για πιθανές διακρίσεις σε βάρος του λόγω της θρησκείας, όπως έχει αποδείξει η παρελθούσα εμπειρία (διώξεις Εβραίων, διακρίσεις στην επαγγελματική σταδιοδρομία, κ.α.). Ακόμα και η προαιρετική αναγραφή του θρησκειώματος, δεδομένης της μεγάλης πλειοψηφίας των πιστών της «επικρατούσας» θρησκείας, θα σήμαινε αυτόματα για τον πολίτη, που επέλεγε τη μη αναγραφή, ότι δεν είναι χριστιανός ορθόδοξος, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει σε διακρίσεις σε βάρος του. Με άλλα λόγια, η υποχρεωτική ή προαιρετική αναγραφή του θρησκειώματος θα δημιουργούσε αδικαιολόγητο περιορισμό της θρησκευτικής ελευθερίας και εισαγωγή σε πιθανές διακρίσεις. Γι' αυτό ορθά οι θρησκευτικές πεποιθήσεις έχουν συμπεριληφθεί στα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα από το άρθρο 2 (β) του Ν. 2472/1997.

Συμπερασματικά, τόσο η υποχρεωτική όσο και η προαιρετική αναγραφή του θρησκειώματος στις ταυτότητες είναι αντισυνταγματική (άρθρο 5 παρ. 1 και 2, άρθρο 13 Σ) και αντίθετη στην ελληνική νομοθεσία (Ν. 2472/1997) και στις διεθνείς υποχρεώσεις της Ελλάδας [Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα (που κυρώθηκε με το Ν. 2068/1992), Οδηγία 95/46 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, άρθρα 18, 26 και 27 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (που κυρώθηκε με το Ν. 2462/1997), άρθρα 9 και 14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (που κυρώθηκε με το ΝΔ 53/1974), άρθρο 18 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

(1948) και Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη κάθε μορφής μισαλλοδοξίας και διάκρισης λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων (1981)].

Αθήνα, 13 Ιουλίου 2000